

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " "
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.	

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyitlér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Nincs többé kivándorlás.

Maholnap reklámhíreket fognak szerkeszteni erről a témáról, akiknek érdekekben áll, hogy az ország viszonyait tetszetősebb színekben tüntessék fel a nagyközönség előtt. Nincs kivándorlás!... Ninesen kopasz fej. Napról-napra ott látjuk ezt a jónévű reklámot a hirdetések közt, de azért csak hull a haj az idő vasfogai között és rendre kopaszodnak az emberek.

A kivándorlási statisztika érdekes képét nyújtja, mennyire csökken Magyarországból napról-napra a kivándorlók száma. Ez a statisztika azonban, jóllehet tulajdonképeni intenciója az, hogy megörvendeztesen, inkább csak érdekes, mint örvendetes. Azt mondja, hogy a folyó év első négy havában csak 232047 kivándorló vitorlázott át hazánkból az újvilágba, míg a múlt év hasonló időszakában 297070-re rugott az elmenekültek száma. Szép, szép, nagyon szép. És még szebb az illúzió, ha valaki ezekből a számadatokból arra tud következtetni, hogy azok kialakulását a kedvezőbb hazai viszonyok idézték elő. Pedig sokan vannak, akik ezt szeretnék kimagyarázni belőlök, már tudniillik azok, akiknek érdekekben áll.

Ez a feltevés azonban csak a képzelődések világából való. Az épen most lefolyt költségvetési vita alatt sorra mutattak reá a nép bajaival

ismerős képviselők arra a szomorú helyzetre, melyben nálunk a kisemberek színlődnek. Még a felsőbb társadalmi rétegek is pénztelenek, középosztályunk eladósodott, parasztságunk koldusszegény. Mindezek dacára Európa összes nemzetei között aránylag mi fizetjük a legtöbb adót.

A magyar földbirtok értékének körülbelül 50 százalékáig van megterhelve. Az összes jelzálogteher 46 százalékka a kis- és középbirtokra nehezedik. 1858-ban 120 millió volt a magyar föld terhe, ma hét milliárd alatt görnyedez. Pedig nem a nép hibás. A mi népünk szorgalmas, a reggeli szürkületben már kimegy a mezőre, dolgozik naphosszant s késő este tér haza. Ez a nép nem iszákos, nem tivornyázó, mégis napról-napra roszabbodik a helyzete. Ezeket a viszonyokat nem segített még hajszálnyi se senki, legfeljebb nagyobbösen tanácskoznak az orvosszekréről, és míg a tárgyalás folyik, pusztul a magyar nép. Dehogy pusztul. 60000-rel kevesebb kivándorló mint tavaly. Hiszen a számok beszélnek. Igen, beszélnek, de nem népünk rózsás viszonyainak a szószólói azok, hanem az Amerikában beállott munkahiány teremtette meg. Az üzembeszüntetések és bérredukciók ideje ott is elkövetkezett. Ez riasztotta vissza a magyar földnek kivándorlásra készen állott lakosságát is. Sőt akik már kimentek,

azoknak egy része is kénytelen visszahajózni, mert boldogulni nem tud. Van-e hát ebben valami örvendetes?... Epséggel nincs!... Sőt a veszély fenyegetőbbben növekszik általa!... Ezek a kényszerűségből haza származottak és szükségből itthon maradtak csak fokozzák az elégedetlenséget és siettetik az ugynevezett szociális kérdés kitörését az egész vonalon.

Minden jóslatás nélkül, a gyors egymásutánban összetorlódo események, a folyton roszabbodó megélhetési viszonyok, s az ezek nyomán fakadt nagymérvű elkeseledésből egész határozottan lehet következtetni, hogy Magyarországon azzal a chimerával, melyről ma még csak félve suttog mindenki, előbb-utóbb meg kell küzdeni. Sőt már az időt is csaknem matematikai pontossággal meg lehet állapítani.

Milyen jó volna ennek elejét venni. Természetesen addig, míg nem késő. A magyar nép nem fenhéjázó, nem követelő, ha meg vannak azok a garanciák, melyek megélhetését biztosítják, megnyugszik sorsában és jókedvvel turja ekevasával a földet. De azt a minimumot a számára biztosítani kell. Nagyobb latifundiumok párczellázásával mily szép eredményeket lehetne elérni. Azért marad a földesurnak is, a nép meg boldogul.

Gondolkozzanak ezen azok, akiket illet, akik tudnának a nép baján

TÁRCZA.

Amit a holnap hoz.

Lenn az utcán hideg szél süvit, itt fenn a szobában nyájas, marasztó meleg pattog. Ülök a tűz előtt, s ahogy szírom, azon tűnődöm, mennyire tökéletlen szerszám a kályha.

Hogy nem alapult még meg a Vulkan Hökiaknázó Részvénytársaság, mely a föld méhének izzó tüzeit enyhe meleggé lohasztva, csőrendszeren vezetné lakásunkba, mint a vizet s a gázt. A Gellérthegynek vulkáni magjával, artézi kútfjeik köjével fűteni lehetne az egész ország városait, falvait és tanyáit, s tavaszi virulásra serkenteni a fagy alatt megridegült földet; sőt narancs-erdőt fakasztani, mirtuscserejét támasztani ott, ahol a szívós akácz küzd a sivó komokkal és bocsát le egy-egy fanyar gyökérszálat az amerikai jövevény, a bogárálló venyige. Csak a maga silány valójában mutatkozik ez a

hivalkodó esoda-korszak, midőn nem ott s nem akkor bir kedvére eresztieni esőt s szelet, hűvöst, ahol s amikor arra szükség van.

Bizony tökéletlen szerszám ez a kályha s megérdemelné, hogy a rég elfelejtett kopantó sorsára jusson. Pedig menyiszepe nék zengett a kandallóról! (Melynek minálunk kályha a neve.) Ujabbán építenek is kandallót az új ebédlőbe, hogy stilszerű legyen. Aztán beállítják a gáz-kemenczét, vagy ki-nevezik kandallóvá a regenerátort s ezzel a talmisággal ismét csuffá tettek egy kedves régi eredetűt.

Van amolyan légfűtés is. De ez minden meleg volta mellett hideg. Nem is annyira az egyenletes fűtés szőlította életre, mint inkább a szűkre szabott lakásunk szorított rá: kályha ne fogja el a helyet a kondignáció tea-asztal, vagy zma bálvány elöl, melynek neve buffet. (Magyarul kredencz.)

Ebben a pillanatban valami megprezenti az elmémet. Az a kicsi démon, amely önmagunkkal veszejt össze bennünket: az el-

lenmondás. Hogy mit is kívánom én mindezeket a dolgokat? Megváltotta-e a küzdő embert a gőz, a gáz, a villam? A tudomány magasára emelkedett hygiene nem győzi számon tartani az ezerféle bacillust, mely azóta fizánkól csak igazában s mételeyzi meg milliók vérét, amióta fölfedezték. Mert hogy soha azelőtt nem volt annyi nyavalya a világon, mint a mióta felismertük a gerjesztőt. Sivatang oroszlána, dzsungel tigrise, Brazília ösrengetegeinek forró zombékjaiból kinyiláló vipera nem irtott ki annyi embert, mint az a parányiság, amelyből százezer tér el akkora helyen, mint a mekkora az én bajuszom szálának az átmetszete.

Gőz-daru és kimarjult váll. Villamos vasut s a fáradság miatt sajtó láb. S még egy esomó ilyen ellentét. S valamennyi meghazudtolja annak a bizonyos haladásnak u. n. áldásait. Sem Edison, sem Cuorie meg nem váltották az emberiséget. Mért is hal meg éhen ugyan egy pillanatban épp annyi ember, mint a amennyi megzabál? Mért hogy

segíteni. De a tanakodás ne tartson soká, mert nagyon félő, hogy már rövid idő múlva késő lesz.

Nagy tüzvész városunkban.

Tegnapelőtt két izben is harangok kongása riasztotta fel városunk közönségét. Az utcák csakhamar benépesültek, mindenki törekedett a vész színhelyére, hogy a tűzoltóknak esetleg segítséget nyújtsanak. Az első tüzeset épen déli 1 órakor volt Németiben a Honvéd utcán, hol özv. Fésős Andrásné háza állott lángokban. Szerencsére a tüzet sikerült lokalizálni, nem égett le csak a teteje a háznak, a szomszédos épületeket megmentették. Szerencsére szélsőséges idő volt.

Este 11 órakor ismétlődött a vészes harangkongás, abban az irányban, ahol dél-élelt dühöngött a tűz, hatalmas lángoszlopok csaptak fel a levegőben, sűrű füstfelleg gomolygott, mely arra engedett következtetni, hogy Németit nagy veszély fenyegeti. A helyzet borzalmas voltát növelte az óriási szél, mely hatalmas tápot nyújtott a gyorsan tovaterjedő elemnek. Rövid negyedóra alatt 7 ház összes melléképületeivel lángokban állott. Egy óriási tűzkatlan volt az egész terület, mely a Mátyás-király-köz sarkától Honvéd-utcán a németi ref. templom felé nyulik. Ilyen nagy tüzet Szatmáron még nem láttunk.

Még fenyegetőbbé tette a veszedelmet azon körülmény, hogy nem volt mivel oltani. A borzasztó szárazság miatt a kutakban annyira kiapadt a víz, hogy a közellevő kutak nem szolgáltaták a szükséges víz-mennyiséget. Tűzoltóink erősen dolgoztak ugyan, de az óriási tüzzel szemben erejük elégtelennek bizonyult.

Ebből az esetből kiindulva kötelességünk rámutatni arra a veszedelemre, mely ilyen körülmények közt a város lakosságának vagyonát fenyegeti. Tűzoltóink képzetek, fegyelmezettek, elszántak a munkában,

hiszen szemünk láttára vert szét egy legény egyesegyedül egy már-már meggyuladó fél-ereszfélét, midőn a szomszédos épületeiről a lángnyelvek csaknem őt magát is nyaldosták. Őket tehát nem kárhoztatja senki, hiszen aki látta ott őket, be kell ismerni, hogy emberfeletti munkát végeztek.

Hanem annál megbotránkoztatóbb az a közömbösség, melylyel a város ezt az intézményt ugyszólván teljesen rendezetlenül hagyja, s egy közel 25 ezer lakossal bíró város polgárságának vagyona felett elnézi, hogy 15—20 ember örködjék és szükség esetén védelmezze meg. Azok közül is csak 6-ot honorál silány fizetéssel, a többi rész önkéntesekből áll. Ez semmiesetre sem egészséges állapot, ilyen szélviharban, mint a tegnapielőtti is, százezerek vannak kockára téve.

Azt hiszszük, hogy ez a tüzeset az illetékes köröknek is elegendő anyagot fog nyújtani arra, hogy a város tűzbiztonságáról a tűzoltó-szervezet kifejlesztése által atyai módon gondoskodjanak. Esett már arról is szó régebben, hogy katonaság végezze a tűzoltás munkáját és talán ez volna a legjobban megfelelő, mert ott emberanyag van bőven, katonai fegyelem mellett könnyen kiképezhetők és nem is kerülne annyi költségbe, mintha a városnak önérejből kellene fenntartani egy olyan kiterjedt tűzoltó szervezetet, mely a szükségnek teljesen megfelelő volna. Ennél a tűzvésznel a katonaság is segédkezett ugyan, mégis úgy mutatta a látszat, nincs megfelelő erő a rendkívüli tűzvészszel szemben. A felszerelés vagy a gyakorlottság hiánya, vagy mi más körülmény okozhatta ezt, nem tudjuk, de nem is kutatjuk, mert a leégett polgárságnak úgy sem hoz vigasztalást, ha megtudja, miért pusztult el minden vagyona. Neki olyan tűzoltó szervezetre van szüksége, mely a mostanihoz is hasonló rendkívüli körülmények közt is meg tudja védelmezni birtokát.

Hallottuk azt is, hogy egyik-másik udvarban elutasították a vizet kereső szekereket azzal, hogy nincsen viz. Pedig volt. Bi-

zonyára féltek a házulajdonosok, hogy közeledhet a vész, s a kutjok éppen akkor mondja fel a szolgálatot, mikor nekik lenne reá szükségük. Ezzel szemben a jövőre nézve tanácsos volna számba venni és bizonyos körzetbe osztani az összes kutakat, hogy ne akkor támadjon a zürzavar, mikor a veszedelem dühöng, hanem a tűzoltóság már előre tudja, hogyha ebben vagy amabban a városrészben üt ki a tűz, mely kutak állanak rendelkezésére.

Ha már rátértünk erre a kérdésre, lehetetlen érintetlenül hagyni a községek tűzbiztonságát. Azokban a legtöbb helyen tűzoltó egyesület sincs, a lakosság nagyrésze pedig, amely közvetlenül nincs fenyegetve, annyira indolens, hogy korbáccsal kell hajtani a vész színhelyére. Ennek aztán rendszerint az szokott a következménye lenni, hogy a félfa maratalékaul esik a lángoknak. Itt a hatóságra félre nem ismerhető kötelezettség hárul. Minden községben, ha szép szóval nem lehet, erőszakkal is keresztül kell vinni, hogy tűzoltó-egyesületek alakuljanak. Minden község, nem hiányosan, de legyen ellátva annyi tűzoltóeszközzel, amennyi a követelményeknek megfelel. Sok helyen ott hányódik a vizipuska hónapokon keresztül egy szinben vagy istállóban, csak akkor veszik észre, hogy nem használható, mikor épen szükség van reá.

A tűzbiztonsági szabályrendeleteket nem elég csak megalkotni, hanem gondot kellene fordítani reá, hogy végre is legyen az hajtva. Sok helyen az egész falu az ő boglyáival valóságos tüzfészek, s ha kitör a szerencsétlenség, csak Isten kezében van a segédlem.

A tűzoltó-egyesületek szervezése körül hasznos szolgálatokat tehetne a tanítóóság. Természetesen erre ki kellene őket képezni. A legtöbb tanítóképző-intézetben ez már meg van honosítva, mikor elvégzik a növendékek a tanfolyamot, mint kész tűzoltók lépnek ki az életbe, s ha olyan községbe kerülnek, a hol tűzoltóegyesület van, mindjárt vezető szerepet vihetnek, ha pedig olyan

ma még sűrűbben, mint azelőtt: akkor ül asztalhoz a tiszta erkölcs, midőn a bűn már okádott.

Smindert a fonákságot betetőzi a nekiszabadult asszony, aki abban keresi az igazságát, hogy elrugja magától női voltát s beáll a férfi-ember vetélytársának, holott őt az alkotó természet a férfi segítőjének rendélé.

S közben egymás hegyin hátán rohanak előre a legcsodálatosabb találmányok és fölfedezések: a köfalat átvilágító Röntgen-sugár; a villamos távlátás, a szurokérezből kiesiholt radium az ő kifogyhatatlan világító és melegítő energiájával, az örök mozgony és a — halhatatlanság, az Andrein, amely új életre költi a merev holtat. Már most még csak a Marsbeliekkel értsük meg egymást — azután se biblia, se miatyánk, a magunk izlése szerint rendezzük be örökéletünket, ami nem lesz egyéb, mint a végtelenbe nyúló folytatása a jelennek minden ő édes megszokásaival.

De még itt sincsen vége a csodáknak. Mr. Lumineux — omen et nomen — a camera obscura fehér lapjára vetődött utcát minden mozgó emberestül s állatostul, a vidéket, az eget az ő csilagaival a maga színeiben s ragyogásában akarja oda rögzíteni. Rögzített is más belőle egy darabot. A maga valóságában láttam azt a szép creol leányt, aki elomolva a zsólyében, szinte pihegni

látszott s kebelén a rózsza megrezdült és illatozott.

És int már a psychographus is, aki röntgeni alapon neki szögezi az ő kérelhetetlen esővét az én becses fejemnek s lefényképerja belőle az én sanyaru pár gondolatomat. Lelkemnek minden gerjedéseit, feltett gyöngyszemeit kiszedi belőlem, mint kuglófbul a mazzolyaszemet. Mi lesz a világból? Mikor mosolyogva s áradó örömszóval köszöntöm az én látogatómat: ő a psychographionjával azt olvassa ki az agyamból, hogy: „Vitt volna el az ördög!” Mit alkalmatlankodik ez a majom akkor, mikor épp méregetek magamban valamely vitás jogesetet? Bankot, vigjátékot, kő'esönt?

Edvard Litton Bulwer (aki a Gépek kitalálója ezimén irt egy igen elmés elbeszélést), Jules Verne és dr. Jókai Mór nem tudnak kitalálni olyan jövő század csodáját, hogy azt valamely nyughatatlan ifju technikus elme valóra váltani ne igyekezne. Problema nem lehet oly hóbortos, vakmerő, istenkisértő, hogy az ujkor tudósa, főlényesen mosolyogva, ne készülne megoldani.

Hol van már a nyolczvan nap alatt megkerülhető föld, mikor Tho. Cook és Ta hatvannap alatt kerítik meg azt velem. A villámmal s a napsugárral való irás és a légi repülés után: tréfa már a víz alatt akár a

tenger fenekére furakodnunk; színházi estét, hangversenyt a pamlagon elnyulva, szivar mellett élveznünk; saját szavunkat hangzárre göngyölitnünk, hogy a dedunoka is megértse belőle: istenben boldogult, érdemes emlékezetű dedapja milyen kules szerint káromkodott? Bassusban-e vagy tenorban? És mindez blic'rissimum ahhoz képest, hogy én nem sokára teleoptofonon fogok az én Gányó Laezi pajtásommal találkozni színről-színre, hangról-hangra — pedig vagy 10,000 kilométerre esünk egymástól. Hallani és látni fogom az én Laezimat. A jó fiu! Hogy elagarászta, elkurizálta, elkartyázta, elpuskázta s elhazafiaskodta apai örökét, messze Amerikában (O diban-Creck, Msschssts) egy — különlegességnék, a magyar módra savanyított kovászos-uborka conservnek szerez most bő keletet.

Még csak a táv-izközlő van hátra, hogy a new yorki Delmonicónak híres menüjét itthon dróton élvezzük. — És ki csodálkozna még a Kurt Lassivitz pädagogiján, amelynek egyik avatott hirdetője 1920 ban az agyvelő lobusai szerint műveli a gyermeki elmét? És ugyanakkor tapsolunk majd annak a jel s művésnek, aki tüzzel és lendülettel fogja igazgatni a jószág egy Beethovenének „Panodor” ezimü illat symphoniját.

Quo vadimus? Hová hajtjuk még boldjában.

helyet juttat nekik a Gondviselés, ahol nincsen egyesület, bizonyára nem fognak nyugodni, míg meg nem alakítják. Az ambióziót már az intézetből magokkal vinnék az életbe.

Meggondolni való dolgok ezek, agilis tüzoltóparancsnokunknak ezt a körülményt is ajánljuk figyelmébe.

Az őszre választások lesznek. A dolog politikai körökben is elenk megbeszélések tárgyát kepezte és — amint jól értesült forrásból jelenik — ma már szinte biztosra veszik, hogy októberben választások lesznek. Az ok főleg a benyújtandó katonai javaslatokban keresendő. Mihelyt végeznek a költségvetéssel és azokkal a javaslatokkal, amelyekkel szemben nagyobb erő kifejtés nem várható, hozzáfognak az új véderőjavaslat magyar szövegezéséhez; németül már megvan, a hadügyminiszter Tiszának legutóbbi bécsi tartózkodása alatt adta át. Lehet, hogy a végleges szöveg még belső megbeszélések tárgya lesz, de az ma már pozitív dolog, hogy a javaslatban a két éves szolgálatról nincsen szó; marad mindenben az edigi rendszer és kéri a teljes létszámemelés. Tisza vállalkozik a keresztülvitelre, de tekintettel arra, hogy a mostani Házról nem várhatja, hogy önmagát dezavualja és szavazza meg most azt, amiért két évi háborúságot folytatott, a Házat szeptemberben fel fogja oszlatni. Október elejére tervezi az új választásokat. A javaslatot csak az új Ház elé fogja terjeszteni. Tehát készüljünk az őszi választásokra!

H I R E K.

A főispán Nagybányán. Vármegyénk főispánja *Kristóffy József* e hó 25 én nejevel együtt Nagybányára érkezik. A város közönsége felhasználja ezt az alkalmat, hogy üdvözlje a főispánt, ki most első ízben lép a város területére. Az állomásnál *Gellért*

Endre polgármester a városi intelligencia élén fogadja. Délben fényes ebéd lesz a Nagyvendéglő termeiben. Ebéd után a főispán nejevel együtt Koltóra utazik, este azonban már visszatérnek Nagybányára, hol *Neubauer Ferencz* bányafőnök ad estélyt tiszteletökre. Kedden a főispán visszautazik a bikszádi fürdőbe, a főispán azonban ott marad és részt vesz az esteli közvacsorán. Szerdán Felsőbányát látogatja meg, csütörtökön visszatér Nagybányára, honnan még aznap a bikszádi fürdőbe utazik.

Áthelyezett százados. *Hödel* Villbáld cs. és kir. századost városunkból Egerbe helyezték át.

Személyi hír. *Rátkovszki Pál*, kir. kath. főgimnáziumi igazgató Somkúton időzik mint a gróf *Teleky* család vendége. — *Szabó* István apát, püspöki irodai igazgató a múlt héten ismét meglátogatta a Pável fürdőben a püspök ur Ó nagyméltóságát, kire igen kellemesen hatnak az ottani pompás levegő és a vidék elragadó szépsége.

Előléptetés. *Rédl* Károly az osztrák-magyar bank helybeli fiókjának főnöke előléptetésben részesült. A főellenőri ezimet és jellegzet kapta, tehát ugy rangban mint fizetésben előbbre ment.

Hivatal vizsgálat. *Róth* Ferencz dr. kir. törvényszéki elnök a múlt hét folyamán a nagy-somkúti kir. járásbíróság ügyvitelét vizsgálta meg. Mindent a legszebb rendben talált, minek jegyzőkönyvileg is kifejezést adott. A bírói és ügyvédi kar az elnök tiszteletére kirándulást rendezett „Kővár” romjaihoz, hol dusan terített asztal várta az érkezőket.

Kinevezés. Dr. *Dávid* István helybeli kir. törvényszéki jegyzőt az igazságügyminiszter előterjesztésére ő felsége a tasnádi kir. járásbíróshoz albiróvá kinevezte, s a kinevezés nemsokára a hivatalos lapban is megjelenik.

Sz. Vincze ünnepe a zárdában. A szatmári irgalmas nénék anyaházában alapítójuknak, páli sz. Vinczének ünnepét ez

idén is a szokásos buzgó kegyelettel ünnepelték meg. Megelőzték az ünnepet a nyolcznapos lelki sz. gyakorlatok és tegnap reggel történt a fogadalmak letétele és az új irgalmas nénék beöltöztetése. A sz. misét ez alkalommal *Binder* András dr., theol. tanár (b. kanonok mondta és az ő kezébe tették le az irgalmas nénék fogadalmait és ígéretüket, hogy hivek lesznek Krisztusnak és az Anyaszentegyháznak szent szolgálatában. Az Isten áldása kísérje őket nehéz hivatásukban és töltsé be lelküket az állbatatosság kegyelmével!

Fogadalmat tettek a következő irgalmas nénék: *Hrát* Irmína, *Székely* Perina, *Maros* Efréma, *Balázs* Blanca, *Málasz* Chrykola, *Tonhaiser* Michaela, *Hriny* Reinholda, *Pavlik* Modovéna, *Ispán* Eustáchia, *Szolomayer* M. Agreda, *Ivanits* Menodora, *Feley* Adalma, *Jeromos* Delfina, *Zemok* Mamerta, *Rottár* Leona, *Buczolich* Bonita, *Wieser* Lauriana, *Schönberg* Tharasia, *Nagy* Bertilla, *Jakabos* Bathilda, *Matisz* Heriberta, *Veres* Callista, *Pászt* Hildelitha, *Khún* Protasia, *Baross* Nicerata, összesen 25-en.

Beöltöztek a következő nénék: *Antal* Brigitta — *Adorjána*, *Baumgartner* Mária — *Fidélia*, *Baumli* Mária — *Bónavita*, *Chaniacsek* Katalin — *Rogáta*, *Chaniacsek* Zsófia — *Zozima*, *Fombank* Mária — *Mellitia*, *Frey* Erzsébet — *Consolata*, *Fülöp* Julia — *Herlinda*, *Gerdenich* Mária — *Matild*, *Gidófalvi* Berta — *Timothea*, *Hajdu* Ilona — *Norberta*, *Hartmann* Emilia — *Devota*, *Jeromos* Mária — *Anthelma*, *Kiss* Mária — *Tibalda*, *Knánt* Róza — *Odila*, *Kosztrecz* Anna — *Corsina*, *László* Anna — *Florentia*, *László* Ilona — *Ferreria*, *Lupán* Amália — *Calasantia*, *Margith* Veronika — *Damiana*, *Martin* Mária — *Szevéria*, *Para* Mária — *Szaniszla*, *Skobla* Stefánia — *Villanova*, *Scheffler* Mária — *Renáta*, *Tempfli* Johanna — *Celiána*, *Tempfli* Julia — *Teofána*, *Zambelly* Malvin — *Bernadette*. Összesen 27-en.

Hymen. *Félegyházi* Sándor gőzmalmi pénztáros szombaton esküdött örök hűséget

Ebben a perczen bepörög a Juczi s egy idegen unak névjegyét hozza tálcán:

MYNHEER LUGIANUS FAUSTUS
LÜBBERT VAN DE BROGH
Inventor
VYKERDAM

— Miféle? — kérdem Juczit a névjegyét forgatva.

— Papfélének látszik, mert olyan paposan kinez, — feleli a lány.

— Tan kinezér s magát jöti megkérni. No, bocssássa be!

Juczi kissé megilletődve suhogott ki a szobából, ahová egy pillanattal később egy gondosan beretvált, piros arcú, köpezős úri ember lépett be. Hosszu sűrű fehér haja hátra omlott, apró kék szeme aranyfoglalatú szemüvegen pislogott felém, ajkán a művelt ember nyájas mosolya.

— Kerdezni fog uram, — szól választékos angol nyelven, — miért éppen önnél kötöttem ki? Önt az én elhalt mesterem és partfogóm, a nagy *Cornelius Donders*, sokat emlegette előttem, mivel hogy ismerie szándékomat: Magyarországon terjeszteni találmányaimat és felfedezéseimet. Immiss talajra, szűz országra van szükségem ezek terjesztése végett, mielőtt az *Edison-Röntgen* *Currie-Részvény-társaság* az ő szerencsétlen invencióikkal elaraszolja. Ime uram: a németál-

földi orsz, statisztikai hivatal legujabb kimutatása, melynek egyik adata szerint a most lefolyt 1903-ik évben csak a telefon-intézmény magában Amsterdamban, Hágában és Utrechtben 426 örültet szolgáltatott a különféle ideg gyógyintézetekbe.

— Foglaljon helyet, uram. Örömmel állok szolgálataira. (E. m. a f.)

Az én látogatóm rejtelmesen mosolygott. Nyilván a psychographionjával kiolvasta belőlem, hogy voltaképpen milyen érzelmekkel viseltetem irányában. De hát business is business, és így folytatát:

— Lássá uram, a világ már a tönk szélére jutott. Minden harmadik ember az *Ibsen* és *Lombroso* örökével van megterhelve. — Megoldatlan enigmákban keresi az igazságot. Turkál a sötétségben s elnevezi az egyetlen világosságnak; hónaljig vajakál a bűzben s ezt vallja a valóság kisugárzatának. Gyanus előtte a józanság s beszél az egészség járványáról. Én ennek a nyavalyás nemzedéknek a meggyógyítására törekszem. Azt akarom, hogy jószagunak ismerje a rózsát, édesnek a dalt, szomorunak a halált s boldogítónak az élet aranyos derűjét. Hogy ne a köszén moslékjából érezze ki a rezeda illatát, ne a szétmarczangolt hangnemek közt elvérző, vonagló töredékekben ismerjen rá a melódiára, ne az oda suhintott festék-gubancokban a színnek és vonalnak örök szép-

ségeit, és ne a feltámasztott halottban keresse az életet.

— És milyen eszközei vannak e végre? — kérdezém.

— Hiszen ez az éppen uram, amiről szólni akarok... S óvatosan körültekintve, suttogvást folytatát: Az én találmányaim kiterjednek minden életkorra s az emberiség minden osztályára. Vallás, tudomány, költészet, művészet, politika, társadalom, szóval az életnek minden megnyilatkozása, az emberi elmének minden szerzeménye más-más mederbe terelődik. Erkölcs, hajlam, szokás mind új irányt vált.

— Példákat, uram, példákat! — kiáltám szorongva.

— J'y szus, monsieur. Tehát: vallja meg uram, hogy megunta a mai utazásnak módját. Egyelőre a szárazföldi utazásról szólok. Agyát ugy e bár megrengetik a vasuti kocsi lökései; utálja a kénszagu füstnek betolakodását minden résen; ne tagadja, hogy a táviró-rudak porcellán gombjai között kifejezett vas-fonalak föl-s aláhullámszása megszünteti agyát, s hogy az állomások lázasan csilingelő jelzői ránczigálják az idegszálaikat. A bicikli gyerek-sportját mellőzve, az automobil adáz rohanásait csak nem tekintie élvezetnek? Az én találmányom uram, végét veti ezeknek a borzalmaknak. Uram, képzeljen egy járművet, amely elé e célra idomi-

özv. Szepessy Sándorné urnő leányának, Mariska kisasszonynak. — Kunéry Kálmán, a „Magyar Tudósító“ nemzetiségi és politikai könyvmatos felelős szerkesztője holnap esküszik örök hűséget Nagy-Tarnán Aros Erzsike urhölgynek. — Orosz Mihály felsővisói kir. járásbíró albiró jegyet váltott viski Krüszelyi Bálint volt máramaroszi jogakadémiai tanár leányával, Blanka kisasszonnyal. — Pólszter Kálmán marceli esendőrőfhadnagy a napokban vezette oltárhoz néhai Peterdy Károly volt munkácsi ev. ref. lelkész leányát, Ilona kisasszonyt. — Jankovics József Mihály munkácsi főgimn. tanár jegyet váltott Wallner Albina urnővel Nagyszombatban. — Gerber Antal középiskolai tanár jegyet váltott Pap József gk. lelkész leányával, Margit kisasszonnyal, Serbócon.

Gondnokválasztás. A munkácsi róm. kath. egyháztanács a napokban tartott ülésében Hrehus Gyula takarékpénztári igazgatót választotta meg egyhangulag az egyházközség gondnokának.

Lelkészi kinevezés. Radu Demeter dr., nagyváradai gör. kath. püspök Seabó Ignác nagykarolyi segédlelkészt, az ottani főgimnáziumban a román nyelv tanárát nagylétai lelkésznek, egyúttal esperesnek nevezte ki.

Gyászhir. Balika Sándor kataszteri nyilvántartó biztos életének 69-ik, boldog házaságának 39 ik évében rövid szenvedés után Nagykarolyban elhalt. Kiterjedt rokonság gyászolja. — Id. Komjáthy János, a nagyszőlősi gör. kath. egyháznak 25 éven át volt gondnoka hosszas szenvedés után Nagy-Szőlősen elhalt. — Szilágyi Sándor, Munkács város II. tanácsosa, 48-as honvéd, e hó 15 én reggeli fél 8 órakor életének 75 ik, házaságának 25 ik évében végelgyengülés következtében elhalt. — Kremnitzky Fülöp Jakab nyug. m. kir. bányafőnök e hó 24-én reggeli 9 órakor életének 77 ik évében szívszélhűdés következtében hirtelen elhalt. Köztisztelőben álló férfiú volt, kit széles körben ismertek és szerettek. Temetése nagy pompával ment végbe. — Bosánszky Tivadar nagyszombati jónévű kereskedő Somkuton elhalt. A városnak főbírája és a róm. kath. egyháznak gondnoka volt.

Tanítónőválasztás. A mándi ev. ref. iskolához Erdős Vilmát; a szamosdobi ev. ref. iskolához Szeghy Ilona okl. tanítónőket egyhangulag választották meg.

Nagy tűzvész városunkban. Lapunk más helyen szóvá tettük már azt a rendkívüli tüzesetet, melyhez hasonló évtizedek óta nem volt városunkban, itt regisztráljuk a leégett épületeket. Déli egy órakor özv. Fésős Andrásné lakóháza gyuladt ki, melynek tetőzete égett le. Este 11 óra tájban kezdett dühöngeni az a borzasztó tűzvész, melynek 14 építmény esett áldozatul. Leégett Kovács Mihály telkén a Honvéd-utca 10. szám alatt levő két épület, az egyik az utcára nézett, a másik az udvarban volt, mindkettő új lakóház. Leégett a mellette levő sarokház, melyben Lázár Elek szatócs boltja volt, ugyanebben az udvarban egy keresztépület, mely istálló és szinből állott, ugyanott egy különálló göré, mellette a Mátyáskirály közben leégett Izrael Ábrahám háza, ugyanezen az udvaron az egy fedél alatt levő istállót, szint és faskamarát magában foglaló melléképület és egy szintén udvari lakóház, leégett Mátyás József lakóháza és az egy fedél alatt levő szint, sertésólat és faskamarát magában foglaló melléképület. Leégett Móricz Jánosnak egy lakóháza, színje és faskamarája, Kozma Ferencnek egy istállója. A szobák butorozatát nagyrészt megmentették. Ezy istállóban bent égett egy tehén és elpusztult az összes apró marha állomány. Emberélet nem esett áldozatul. A rendőri nyomozásból az derült ki, hogy a tűz gondatlanságból keletkezett. Napzamosok voltak bebocsátva az udvarokra, valószínűleg ezek pipájából szikra hullott ki, de hogy tüzet fogott, későn vették észre. Először egy kis görészerű épület gyuladt meg, erről csapott át a szomszédos házakra. Az a híresztelés, hogy gyújtogatásból eredt volna, nem felel meg a valóságnak. — Tegnap este 9 óra tájban abban az épületben, hol Dominusz, az ékszerész lakik, támadt tűz a padláson. Szerencsére hamar észrevették s a kivonult tűzoltók gyorsan eloltották.

A főpásztor a tűzkárosultaknak. Ő nagyméltósága a püspök ur a nevetlenfalusi tűzkárosultaknak 300 koronát adományozott.

Sz. Pál apostol lakásczime. Érdekes kis történetet közöl egy görög ujság. Konstantinápolyban a görögök jótékony ezéragyűjtést indítottak. A görög lakossághoz intézett felhívásban a sz. Pál apostolnak a galatákhöz írt leveléből idéznek egy odaillő intelmet. A felhívás szétküldése után néhány napra török rendőr jelent meg a sajtóban, hol a felhívást nyomták, s a tulajdonosnál tudakozódott egy „bizonyos Pál“nak a lakásczime után, aki valami lázító levelet írt Galata görög lakosaihoz. (Galata tudvalevőleg Konstantinápolynak elővárosa). A nyomdatulajdonos, aki csak nehezen tudta komolyságát megőrizni, megmagyarázta neki, hogy az illető Pál már közel 2000 ezer éve elhalálozott. A rendőr azonban abban a hitben, hogy tréfát akarnak vele üzni, magából kikelve távozott s rögtön panaszt emelt a nyomdatulajdonos ellen. Miután következetesen megtagadta azután is a lakásczim kiadását, egyszerűen lecsukatták a nyomdatulajdonosát s a görög patriarkának egész befolyását latba kellett vetnie, hogy kiszabadítsa.

Az őrtorony felépült. Fennáll a tűzoltó őrtorony, melyet a püspök ur Ő nagyméltósága a saját költségén építtetett. Teljes magassága a tetővel együtt 47 méter lesz. Az erkélyig 34 m. magas. Ez 4 méterrel fekszik magasabban mint a székesegyház erkélye. Az erkélyen felül még 4 m. magas fal emelkedik. A tető, mely még nincs kész, 9 méterre van tervezve. Gómbölyded, körtealaku lesz. István király napjára teljesen rendben lesz az egész alkotmány, akkor akarják ünnepélyesen felszenteltetni. Csütörtökön délután volt a bokréta ünnepély, Mónus Lajos tűzfelügyelő felkapaszkodott a szédiő magasságba, éltette a püspök ur Ő nagyméltóságát, a polgármestert, a főparancsnokot és az építész.

A Dalegyesület rendes próbáit egyelőre beszüntette. A tagok nagy része nincs itthon a városban, élvezik az áldott vakációt.

Zenekarunk a vidéken. A mult hét folyamán az ezred törzstisztjei Nagy-Várad környékén tettek tanulmányi kirándulást a terepviszonyok megismerése végett. Ki volt vezényelve Nyáry József karmester vezetése

tott egy, két, vagy négy ló van fogva. Nevezzük el ezt a járművet eszéának vagy hintónak. A rossz időjárás ellen van neki födele. Tiszta időben az ernyője lebecsátható s ön ott megveti magát a hintó szögletében, míg a jólnevelt állatok szapora ügetésben haladnak, élvezi a messze kéklő hegyet, a csörgedező patak mentén virágzó mezőt, a sűrű erdőt, a fénylő eget és felhőinek játékát s szívja a fűszeres levegőt. Az utba ejtett fogadóban, míg a hű állatokat megabrakolják, ön is kedvére megebédél s folytatja a vidám utazást akkor, amidőn tetszik. — Semmi második, semmi harmadik esengetés, semmi zaklató fűty. Semmi kihajlási tilalom, semmi kártérítési intés, sem vészjelző.

— Gyönyörű! — mondám lelkesedve. — Ideális utazás! De hiszen ez utopia!

Mynkeer Luciann Faustus Lübbert Van de Brogh tagadólag rázta a fejét.

— Nem oly kivihetetlen, mint gondolja. Engedje, hogy második találmányomról szójak. A haladás — már mint az, amit a mult század végének hivallgó fiai annak szerettek nevezni — s a velejáró új foglalkozások és mesterségek csak a betegségek számát szaporították. Szembaj is huszszal van több,

mint volt a mult század elején. Az órás, a könyvkötő specziális szembaja mellé most a mindnyajunk szembaja sorakozik. Ezt a kegyetlen világító szerek sokasága, főképen annak a Bremer-lámpásnak brutális fénye okozza. A petroleum, büztét hagyján, robbanós és erősen ránk fűt. A gázlángnak görésös vonaglása idejekorán véníti meg a szemet, a teke mediumait már a gyermeknél zavarja meg. Ezt az állapotot növeli az apró betű, melylyel az újabb könyv és lap tele van hintve. S egyszerre, uram: tornyon, utcasarkon, előttünk, felettünk, alattunk és körülöttünk sisteregve gyűl ki a villamos tűzek szemfényvesztő tündöklése. Éjjel is sötét üveggel az orrunkon botorkálunk már dolgaink után. Ezek a fénykülönbözetek köre fordítva, megrendítenék egy jeges medvének is az egészségét.

— Nos uram? Nos, nos, nos? — sürgetém a professzor urat. — És mi következik mindebből?

— Mi egyéb, mint az, hogy más világító testről gondoskodunk. Van egy növény, a brassica napud olcifeva — Magyarországon repeze néven fordul elő — melyet eredeti hivatásától elterelve, istenverte gépek

olajozására fordítanak. Voltaképen rendelkezése pedig az, hogy világítson. Fénye nyugodt, egyenletes és soha még szét nem vetette a tartóját. E találmányom, meg vagyok feőle győződve, rövid időn meg fogja hódítani az egész művelt világot. Gyerünk tovább! Hányszor tapasztalja bosszusan uraságod, hogy a vízvezeték csöve vagy eldugult, vagy megrepedt. Hol víz nélkül szükkölködünk, hol zápor szakad a fürdő-szobájába. Ám hasztalan küld el a tűzoltókért, mert azok csak tüzet tudnak oltani, de vizet nem.

— S mit ajánlana ennek a helyébe? — dadogám.

— Még kérdezheti? — felel a professzor ur. — Én idézzem vissza emlékébe a hajdani való dunavizeset? Ezek az én találmányaim voltaképen annyiban hasonlítanak a pusztaporhoz, hogy ezt is másodszer kellett kitalálni. Az önök emberséges tótja újból a hátára emeli az ő diadalmias puttonyát — it' s all.

— Ah! El vagyok bájolva, — mondám megrökönyödve. Hiszen nekem örült látogatóm van. Berohantam a telefonhoz s felriogattam a közkörházak nappalosait, hogy si

alatt a honvédszenekar is, mely napjában többször is térzenéket adott a közönségnek. Az ottani lapok a legnagyobb elragadtatással szóltak zenekarunknak ott történt szerepléséről, mely művészi játékával egészen meghódította a közönséget.

Panasz a közönség köréből. Most, hogy a perzselő nap heve a legnagyobb, nap nap után pusztító tűzvészek hírére olvashatjuk az újságokban. Sajnos, hogy a veres-kakas városunkat is meglátogatta s a Honvéd utcában tegnapelőtt délután és éjjel rémes pusztítást vitt véghez polgártársaink vagyonában. A heves szél által felkorbácsolt lángtenger iszonyu rémületbe ejtette nemcsak a veszedelem helyéhez közel lakó polgárokat, hanem a távolabbi utcák lakóit is. Különösen nagy rémületben voltak Boeckay-utca polgárai, mert hasonló szerencsétlenség esetén még hamarosan segítséget sem tudnának kapni, mivel utcájuk a közlekedés elől el van zárva. Hetek óta egy nagy kórákás van felhalmozva a most épülő Muhi-féle ház előtt, mely miatt Boeckay-utca sem bemenni, sem onnan kijönni nem lehet. Ezen kórákás miatt a polgárok nem emeltek fel tiltakozó szavukat addig, míg az ott elhúzódó beton-esatorna el nem készült. De most, hogy e esatorna készen van, joggal kérhetik, hogy e kórákás az ott lakók személyi és vagyonbiztonsági szempontjából onnan mielőbb el legyen távolítva. Polgártársaim nevében az itt elmondottakat a tekintetes Tanács és mérnöki hivatal szíves figyelmébe ajánlom.

Egy Boeckay utcai polgár.

Nyomdászbal. Hirt adtunk róla, hogy a helybeli könyvnyomdászok a Kossuth-kertben táncmulatságot rendeznek, melynek megtartására aug. 6-ikát tűzték ki. Hatalmas falragaszok hirdetik mindenfelé a sikerültné igérkező táncmulatságot, melyen minden megjelent hölgy egy kellemes meglepetésben fog részesülni.

Új zsinagóga. A helybeli status puo ante izr. hitközség elhatározta, hogy modern stílusban zsinagógát építtet városunkban. A kérvény az építésre vonatkozólag már be is van adva a városi tanácshoz. Az engedély megadása után azonnal kezdetét veszi az

építkezés. A zsinagóga a Szuhányi féle telken fog felépülni, mely három utcára, az Eötvös-, Kossuth Lajos- és a Szirmay-utczára néz.

Megtalált értékpapírok. Enlítettük a multkor, hogy *Koós Gábor* üzletébe, míg a tulajdonos a személyzettel együtt ebédelni volt, valaki fényes nappal behatolt, elvitt 340 korona készpénzt, elvitte még a takarékpénztári könyvet és egy váltót is. Ez utóbbi tárgyakat pár nap mulva megtalálták *Koós Gábor* lakása előtt az utcán. A pénz azonban nem került meg.

A nagylucskai szizma. A bűnvádi eljárás már megindult a nagylucskai hazafiatlan törekvések mozgatói ellen. E hónap első hetében több napig hivatalos vizsgálatot tartott Nagy-Lucskán a törvényszék kiküldötte.

Tűz Pálócson. Nagy tűz pusztított Pálócson, Uagvármegyének e virágzó községében folyó hó 13-án délután, mely a falu egy nagy részét elpusztította. 38 ház esett a lángok martalékául, melyeknek egyharmad része még biztosítva nem volt. A tűzvész délután 5 órakor kezdődött s eltartott másnap reggeli 7 óráig és a pusztító elemnek lehetetlen volt gátat vetni. A tüzet — mint értesülünk — gyermekek gondatlansága okozta, kik játékból vagy véletlenségből fölgyújtottak egy szénakazlat. A kár nagy, s a tüzkárosultak egy része — kiknek minden vagyona odaveszett — a legnagyobb nyomor-nak néz elébe. A tűz emberáldozatot is követelt. *Hudák János* pálóczi lakos 5 éves fia ugyanis az egyik házban beleégett. A vármegye főjegyzője a községi segélyalaphól 480 K-t utalványozott ki a tüzkárosultak nyomorának enyhítésére, s egyidejűleg sürgős felterjesztést intézett a belügyminiszterhez és a „Jó-szív” egyesület elnökéhez nagyobb összegű segély engedélyezése iránt.

Alapköletétel. Egyik legközelebbi számunkban azt jelentettük, hogy a munkási róm. kath. templom alapköleteteli ünnepélye e hó 24 én lesz. A napra nézve változás következett be. Újabb és végleges megállapodás szerint aug. 7-én fogják az alapkövet letenni. Mint értesülünk az ünnepélyes aktuson a templom kegyura, gróf *Schönborn* Károly és neje is részt fognak venni.

Művész estély a színházban. Szombaton és vasárnap este a Rakosi Szidi aszszony színiiskolájának növendékei tartottak művészi estélyt városunkban. A jelen volt csekély számú közönség hálás tapsviharral tüntette ki a szereplőket, kik közül különösen feltűnt *Lakos Vilmácska* az 5 éves táncművésznő és *Durmahy Teréz*. — A művész társaság közkivánatra ma este tartja utolsó előadását a Pannóniában. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj 1 korona.

Értesítők. A helybeli kereskedő-tanonez iskola értesítője megjelent dr. *Fodor Gyula* igazgató által kiadva. Az igazgatói jelentés hű tükrét adja a mult év iskolai életének kezdve a beiratásoktól a záróvizsgálatokig. Közli a tanhatóság, az iskolai bizottság, a tanítói kar és a hitoktatók névsorát. Hét tanerő működött, kik közül egyet kivéve mindnyájan a helybeli két főgimnázium tanárai. Beiratkozott az év elején 80 tanuló, kik közül kimaradt 10, így az év végén 70 nyert osztályzatot, ezek közül javító vizsgálatra utasított 7, felsőbb osztályba nem léphet 13.

A nagybányai muzeum egyesület értesítőjét vettük, mely jelenti, hogy az egyesület 3 tiszteletbeli, 10 alapító, 104 rendes és 29 pártoló taggal szép sikerrel folytatja megkezdett működését. A titkári jelentés kiemeli, hogy a muzeum ez évben költözött át a várostól átengedett helyiségébe, melyet *Schönherr Gyula* dr. elnök utasításai szerint jórészt be is rendeztek. A jöltevők közül első helyen említi *Szmik Antal* felsőbányai születésű mérnököt, ki Budapestről 3 ízben összesen 1581 darabbal gyarapította a gyűjteményeket, kit ezért méltán lehet nevezni a muzeum egyik alapítójának. *Vásárhelyi Gyula* a nagybányai régi ezémaradványokat gyűjtötte össze, különösen becses dolgokat szerzett a fazekas iparra vonatkozólag. *Meszlényi Gyula* püspök ur Ó nagyméltósága kiváló jelét adta érdeklődésének, midőn magángyűjteményéből 100 drb. értékes régiséget kiválasztott és elküldötte a muzeumnak. Ugy a róm. kath., mint az ref. egyház igen sok értékes dolgot engedett át kiállítás végett, maga a város a levéltárából kiválasztott történelmi becsű okiratokat, privilegiumokat, a város hatalmi jelvényeit, régi fegyvereit és álló óráját. A nagybányai részvénytakarékpénztár letétbe helyezte körülbelül 1000 darabból álló pénzgyűjteményét saját költségén beszerzett két külön tartóban. Kiemeli még *Svaiczzer Ilka* pártolótagot, ki igen értékes rajzgyűjteményt engedett át, mely több száz darabból áll, *Schönherr Gyula* drt, az egyesület elnökét, ki 87 darabból álló fényképgyűjteménnyel gazdagította a muzeumot. A muzeum két új osztályát, a néprajzit és szépművészetit a mult év folyamán állították fel. A város 600 korona évi segélyt adott, az orsz. főfelügyelőség pedig 1200 kor. államsegélyt eszközölt ki. Beszámol még az értesítő az anyagiakkal, a mult évben összegyűjtött tárgyakkal, végül az egyesület évi jegyzőkönyveit és fontosabb ügyiratait közli.

A lucskai uradalmi birtok. Tudvalévő dolog, hogy Nagylucska lakosainak már régebb idő óta törekvését képezi a határban lévő uradalmi földek megvétele. A vétel ügyében eddigelé komoly tárgyalások is történtek, de mindig került valami akadály. ami a község lakosságának jövő boldogulására oly fontos ügylet kedvező elintézését megakadályozta. Legújában *Házi György* Amerikát látott paraszt, aki a községben egyike a szimatikus és szociális eszmék legfanatikusabb terjesztőinek — gördit aka-

essenek segítségemre. Hogy beléptem, vendégem mosolygott.

— Találmányaim közül még csak kétőt ismer, uram.

— Oh, — vágtam elejébe, — beérem egyelőre ezekkel!

— Hát még a többi! — folytató nek melégedve. — Az én társadalmi reform-eszmém! Ezzel igazán nagyra vagyok. *Tisza István* gróf m. kir. miniszterelnök ur ő excija előtt már ott is fekszik. Nincs egyébről szó benne, mint arról, hogy az ebben az évben születendő minden új honpolgárt a magyarok dicső királya grófossítsa meg.

— De hiszen *Szemere Miklós* ur már egy röpíratban...

— *Szemere* ur csak amolyan közönséges nemes embereket contemplált. De én mágnás nemzetnek szeretném látni a magyart, amely eszmével — azt hiszem — magam mellé csödittem az egész...

— *Lipó* várost, igenis.

— S a körülfekvő többi országrészt, tessék elhinni. Mert nézze uram: a demokraczia nem egyéb, mint a tömegek arisztokracziája. Ott van Amerika, a demokrata

állam-csoport. S hogy éhezi a grófokat és hercegeket. Annyira felgazdagodott már, hogy ott a koldus is négy tál ételt eszik ebédre. Az *Astorok*, *Van der Biltek*, *Gouldok*, *Rocheffellerek* s mindahány. Rangjuk nincs és születésük tisztára csak élettani mozzanat, a heraldikának árnya, az ősiség nek minden nyoma nélkül. Uralkodó köll nekik! A felség ragyogása! A fényes udvartartás! Mőd mellé a rang! Czim és rendjel! Az elmék teljesen kivannak már készítve e célra. Móg egy lökés, és megszületik az Amerikai Császárság, tartósabb alapon, mint a Saharai Császárság. Ekkor, uram...

Ebben a pillanatban — hála neked oh *Edison*! — megrezdül a villamos esengettyű, *Juczi* kitarja az ajtót s benne megjelen két hatalmas terméű rendőr s három aihleta lipótmezei legény.

— Melyik az? — kérdi a csapat vezére.

— Ez az! — mondá a professzor és rám mutatott...

... Erre persze, hogy felébredtem.

Forzó.

dályt a vétel elé azzal, hogy arra oktassa a könnyen hívő népet, hogy a földeket megvenni nem kell, mert az ősapáiké volt, azoktól harácsolta el az uradalom s így rövid idő alatt — persze a muszka cászár parancsára — meg fogják azt kapni ingyen. *Házit* ezen izgatásáért följelentették.

Utczai verekedés. Szombaton Hanka János kocsigyáros és Pécsi Péter kovács üzleti dologon ugyannyira felhevültek, hogy a Bányai-ut 6. számú ház előtt vagy 50 ember szemeláttára olyan verekedést rendeztek, hogy egymást ruha nélkül hagyták és a porban fetrengtek végkimerülésig.

Meghívó. A színérváraljai róm. kath. legényegylet július hó 24 én (vasárnap), *Bárány* Béla ur szállójában saját pénztára javára batus kirándulással és táneztáncokkal egybekötött zártkörű rózsaszünnepélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépő díj: Személyjegy 1 korona 20 fillér, családjegy (3 személyre) 3 korona. Kezdeté délután 5 órakor. Felülfizetések a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Fedett helyiségről gondoskodva van s a multság kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tartva. A meghívó kívánatra felmutatandó.

Felvételi értesítés. A budapesti m. kir. állami építő-ipariskolában (VII. Csömöri ut 74.) a rendes tanfolyamra való beiratások szept. 1—5-én lehet jelentkezni az első évfolyamra. A rendes tanfolyam tartama hat félév. Az intézetben nyert végbizonyítvány a., legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad a kőműves-, kőfaragó-, vagy az ácsmesterség önálló üzésére; b., legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság előtt az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. A tanulók a végbizonyítvány alapján az illetékes iparhatóság részéről munkakönyv kiadását igényelhetik. A végbizonyítvány jogot ad mindazon hivatalos állásokra a melyek betöltésénél érettségi bizonyítvány kívánatik. A végzett tanulók végre felvétetnek a tiszt-képző, a posta- és távirati-tanfolyamhoz. Azok a tanulók, kik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a hat félévből álló tanfolyamot sikeresen elvégzik, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek. Az intézetbe felvétetnek rendes tanulóknak azok a 15 életévet betöltött, ép testi szervezetű, egészséges ifjak, a kik a polgári iskola, gimnázium, vagy a reáliskola négy alsó osztályát elvégezték, továbbá, a kik az építő ipari szakiskolák két első évfolyamát jeles eredménnyel végezték. A jelentkezésnél az illetékes első fokú iparhatóság által hitelesített bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy a tanuló az építőipar terén már foglalkozott s a jelentkezés ideig, szeptember 1-ig legalább egy nyári szünetnek megfelelő két hónapot az építőipar terén gyakorlati foglalkozásban töltött. A jelentkezésnél szükséges iratok: 1. Keresztlevél, vagy születési bizonyítvány. 2. A tanuló által elvégzett összes iskolai osztályokról szóló bizonyítványok. 3. Az első fokú iparhatóság által hitelesített gyakorlati bizonyítvány. — 4. Községi, városi, vagy megyei orvos hivatalos bizonyítványa arról, hogy a jelentkező védhímióval másodsor is be van oltva. Azok a jelentkezők, a kik nem közvetlenül középiskolától szándékoznak felvétetni az intézetbe

s iskolai tanulmányaikat legalább egy félévvel előbb megszakították: erkölcsi bizonyítványt is tartoznak, előmutatni. A fizetendő díjak: felvételi vizsgálat díja 6 kor., beiratási díj 4 kor., szeritári biztosíték 6 kor., — a tandíj félévenként 20 korona. Az intézet igazgatósága készséggel ad bővebb felvilágosítást. Az igazgatóság.

Tűz az erdőn. Szombaton déltájban tűz ütött ki városunk határában a Csonkás erdőn. A könnyen éghető talaj rövid idő alatt lángban állott pár száz holdnyi területen.

Nagypénzü emberek. Egy londoni lap igen érdekes adatokat közöl az uralkodók és privátügyének jövedelmeiről. Az adatok szerint a cászár például igen szépen keres, ami a következőkből tűnik ki.

Perezenként a cászárnak	324 K. jöv. van.
Óránként	19.440 „ „ „
Naponként	466.560 „ „ „
Évenként	170.294.440 „ „ „

Az észak amerikai Egyesült-Államokban számos olyan milliomos van, aki jövedelem dolgában nem eserélne a cászárral. Rockefeller vagyona például meghaladja a 1200 milliót s csak az olaj-tröszt részvényeiben 320 millió koronát helyezett el. Russel-Sagenak 400, Jay Gould Györgynek 320 milliója van. Az amerikai ipar-királyoknak általában nagyobb jövedelmek vannak, mint az európai fejedelemeknek. Erről a következő összehasonlító táblázat ad felvilágosítást:

Rockefeller jövedelme	210.240.000 korona
Carnegie Andrew	100.000.000 „
Russel-Sage	36.000.000 „
Clark, a réz-király	32.000.000 „
Gould György	24.000.000 „
Pierpont Morgan	20.000.000 „

Évvel szemben áll az európai uralkodók jövedelmét feltüntető táblázat:

Az orosz cászár jövedelme	170.294.400 kor.
a török szultán	40.000.000 „
a német császár	14.259.000 „
az olasz király	11.143.000 „
az angol király	9.040.400 „
a spanyol király	5.720.000 „

T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk **Weisz Izsák** könyv-, papírkereskedését és *Antiquáriumát*, mint a legolcsóbb bevásárlási forrást. Ugyanott: egyes művek, valamint egész könyvtárak a legmagasabb árban megvételnek. 42—6—2

Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk lapunk hirdetései között *Beer Sámuel* aszfalt és cementáru gyáros hirdetését.

IRODALOM.

Colombiere Kolos S. J. élete és lelki naplója. Magyarra fordította és Hattler S. J. nyomán Colombiere nek életrajzát megírta *Wolkenberg Alajos* dr. theol. tanár. Colombiere nek, Jézus szents. Szive apostolának életrajzát, de különösen lelki naplóját az egész világon ismerik és most Colombiere nek boldoggáavattatása előtt mindenfelől nyilvánult az óhaj, hogy magyarul is meglegyen az a híres napló. Egészen illő, hogy épen junius havára, Jézus Szive-hónapjára jelent meg a csinos és értékes könyv. Terjedelme 17 iv, tűzött példánynak ára 150 korona (e. e. sz.) Kapható *Wolkenberg Alajos* dr. theol. tanárnál Szatmáron. Ugyanott kapható *Jézus Szive, a kegyelmek napja* c. elmélkedő és imakönyv 15 iv, vászonkötés, ára 150 korona (e. e. sz.).

A szövetkezetek vezetőinek figyelmébe! A szövetkezeti ügy örvendetes fejlődésnek, haladásnak indult az utóbbi évek-

ben Magyarországon is. Egymás után alakulnak mindenfelé új és új fogyasztási- és hitelszövetkezetek, úgy hogy számuk ma már több ezerre rug az egész országban.

A szövetkezeti ügy ezen hatalmas fejlődése szükségessé teszi immár, hogy a szövetkezetek vezetői olyan alkalmas, alapos tájékoztató kézikönyvekkel rendelkezzenek, melyek megbízható felvilágosítást, utmutást nyújtsanak a szövetkezeti életben előforduló jogi, pénzügyi, kereskedelmi kérdésekben, melyek megvédelmézik a szövetkezetek vezetőit, hogy akár tudatlanság, akár mulasztás folytán zaklatásnak, büntetésnek, gyakran érzékeny anyagi kárnak ne legyenek kitéve. E szükségletnek megfelelően óhajván *Szövetkezeti könyvtár* ezim alatt vállalatot indítok meg, melyben önálló, a legkiválóbb jogi szakírók által irt külön kötetek fogják tárgyalni: a szövetkezetek adóügyét, a szövetkezetek illetékügyét, a szövetkezetek viszonyát a törvényszékhez, közigazgatáshoz, a szövetkezetekre vonatkozó kereskedelmi törvényeket, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok jogait, felelősségét stb. stb., szóval a szövetkezetet érintő legfontosabb kérdéseket. A folyó évben a Szövetkezeti könyvtárból három kötet fog megjelenni. Az első kötet: A szövetkezetek adóügye, írta kiváló jogtudósunk *Stadler Endre* dr., már augusztus hó elején fog megjelenni. A három kötetnek előfizetési ára 5 korona. A bolti ára minden kötetnek magasabb lesz. Hiszem, hogy minden szövetkezet, saját érdekében, meg fogja rendelni ezt a nagybecsű, pótolhatatlan vállalatot, melyhez hasonló még nincsen irodalmunkban. Az előfizetések nevére küldendők Budapest, IV., Molnár utca 19. sz. I. em.

Gyürky Ödön,
a Szövetkezeti könyvtár szerkesztője
és kiadója.

Erzsi néni most a nők legkedvesebb tanácsadója. A friss gyümölcsöt és zöld főzelékféléket most kezdik berakni télire, mikor a cseresznye érik és a bab gyenge, végződik pedig a berakás késő ősszel, a duránci barack és a téli ugorka eltevésével. A kik jó befőttes és téli zöld főzeléket akarnak úgy eltenni, hogy ne romolják, azok mind a már IV. kiadásban megjelent *„Erzsi néni, hogy kell befőzni?”* című könyv tanácsa után indulnak, a melynek ára diszkótésben 2 korona és megrend. h. ut. *Lévai Mór* kiadóhivatalában *Unyvárt* utánvétellel. A kik az összeget utalványon előre beküldik, bérmentve kapják meg. Sok utánzása van már *Erzsi néni* befőttes könyvének, de az eredetinek nyomába sem léphet egyik sem. Csak *Erzsi néni* könyvét tessék kérni és mást ne fogadjon el.

Az áttérésekről. Egy hasznos füzetke jelent meg ezim alatt *Dunai János* tollából, ki gondosan összegyűjtötte azokat a törvényeket, melyek az állami anyakönyvvezetés behozatala folytán a változott viszonyok között tájékoztatást nyújtanak a vallásváltásra vonatkozólag. Nagybecsű füzetke ez különösen a lelkipásztorokra, kik belőle a fenforgó esetekben biztos utbaigazítást nyerhetnek. Postai küldéssel csak 20 filléért kapható, min hogy egy főpap, elismerve a munka becset, annak értékét megtérítette. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, Istenhegyi ut 33.

Ügyesen szerkesztett élelzap a „Magyar Herkó Páter”, mely olvasóink igen sok kellemes órát szerez. Ajánljuk azt olvasni szerető közönség szives figyelmébe. Ára egész-

évre 12, félévre 6 korona. Megrendelhető Budapes't, VIII. József körút 49.

Czivilista és politika czim alatt érdekes röpirat hagyta el a sajtót. Szerző Szemere Miklós, politikai életünk egyik legérdekesebb alakja, aki hozzászoktatta a magyar közönséget ahhoz, hogy leplezetlenül megmondja nézetét az ország dolgáról, nem törődve sem azzal, ha e nézetek a hatalmasoknak nem tetszenek, de viszont azzal sem, ha talán nem népszerűek. A civilizistával foglalkozva, kiindulási pontja az, hogy a magyar nemzet sohasem fukarkodott királyával szemben és már Kossuth Lajos is az 1849-iki állami költségvetésben három millió pengő forintot irányzott elő a királyi udvartartás czéljaira, pedig ez akkor nagyobb összeget képviselt, mint manapság. Szemere ezt az egész kérdést másodrendű jelentőségűnek tartja. Szerinte — igen helyesen — nem a pénz és külső csillogás adnak fényt és erőt a dinasztának, hanem igenis a szilárd alapon nyugvó intézmények, minők a nép otthonát védelmező homestead-törvények és a főrendiház ujjászervezése szilárd nemzeti alapokon. A nemzeti államról szólva ugy találja, hogy a meddő szóharcaz nem viszi az eszét előbbre egy lépéssel sem, holott nemzeti és erkölcsi erőnk czél tudatos fejlesztésével óhajításaink mind könnyen öltethetnek testet.

Rövid halotti beszédek

második kiadása.

— Idegen kúfók után átdolgozta —
a szatmári egyházmegye két áldozópapja.

Kapható:

A „Pázmány-sajtóban“.

Ára 2 korona.

Szabadalmi ujdonság.

Bátorkodunk az építész urak és építkező háztulajdonosok becses figyelmét felhívni az általam **feltalált** s a Nagyméltóságú m. kir. Miniszterium által 15101. sz. a.

szabadalmazott (patentirozott) ablakra,

az ablak légmentes és könyöklő párna **súlyesztő szekrényvel van ellátva,** mely által annak kivevése teljesen felesleges.

A szabadalmazott új ablakot a **legjutányosabb árban** készítjük s melyek a régiéknél alig kerülnek valamivel többbe.

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét a minta ablak megtekintésére, mely Szatmáron, **Nagy Károly** feltalálónál **Várdomb-utca 21. sz. a.** megtekinthető.

Szabadalmazott ablakaink jóságáért és tartósságáért kezességet vállalunk.

Találmányunkat a szakkörök állandó figyelemmel kísérik.

Becsés pártfogását kérve maradtunk

mély tisztelettel

Nagy Károly,

épület- és bútortulajdos.

22-10-10

Szabadalmi ujdonság.

és szájvíz.

Fogorvosi műtermemet

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, **készíték: egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.**

!!! Kívánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül.
Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
3-52-29 orvos-fogorvos.

és szájvíz.

Kerestetik megvételre

Gazdasági és Iparbanki

≡ részvény, ≡

o 10-30 darabig, o
a legmagasabb napi áron.

Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Egy 2-3 gimnáziumot végzett
jó családból való ifju

tanulóul

felvétetik
a „Pázmány-sajtó“ könyvnyomdában.

Plebános urak szives figyelmébe.

Házassági-, Keresztelési-, Halálozási-, Bérnálási-anyakönyvek, ugyszintén anyakönyvi kivonatok. —

Tanítói-, k-tanítói- v. organista-dijlevél.

Számadási iverk, templompénztár és magtárak részére (kül- és belivek).

Mise-alapítványi iverk és nyugtatványok.

Különféle nyugtatványok, Családi értesítők. Iktató-és postakönyvek (kötve).

Egyházmegyei adókönyvek kizárólagos raktára.

Nyomtatványaink finom fehér és szürke papírra vannak nyomva.

Finom fehér és szürke irodai papirokból, borítékokból, levélpapirokból állandó raktár.

Minden megrendelés kézhez vétele után azonnal expedíáltak.

„Pázmány-sajtó“
Szatmár, Iskola-köz 3.

PÉNZ!

4°/_o-os

törlesztéses kölcsönt

nyújtunk 10-65 évre budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetből, az ingatlan 3/4-ed értékéig, gyorsan, utólagos díjazással.

kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben is folyósítjuk, melyet a tulajdonos egyszerűen vagy részletekben bármikor visszafizethet, de a pénzügyintézet nem mondhatja fel. Legjobb alkalom a súlyos váltó, vagy már meglévő drága törlesztéses kölcsönök átváltoztatására (convertálására).

A kölcsön bekebelezése illetékmentes.

A kölcsöniratok beküldése a tulajdonosra kötelezettséget nem ró, ellenben, ha az ügyet elvállaljuk, a sikert biztosítjuk. **Mielőtt convertál, saját érdekében tegyen kérdést hozzánk, készséggel adunk felvilágosítást díjmentesen.**

Telefon-szám 16.
Válaszbélyeg melléklendő.

Neuschlosz Testvérek

törvényszékileg bejegyzett cég, bankbizományosok

Szatmár.

40-2-7

„LAXATIN“

czukorka

egy igen **kellemes** és felette **enyhe hatású**

hashajtószer,

mely úgy **gyermek-nél,** mint **felnőtteknél** hasznosnak bizonyult.

Orvosok ajánlják és rendelik betegeknek.

Kapható 70 fillérért eredeti dobozokban.

Készítője:

Horváth József

gyógyszerész

Szatmár-Németi.

31-26-14

A

COLOSSEUM VÉRTANUI

Képek a római amphitheatrum történetéből.

Irta:

Tiszt. O' Reilly A. J.

apostoli hittérítő St. Maryban, a Fokföldön. ***

Fordította:

Matyaczkó Theodor.

Ára 2 korona 40 fillér.

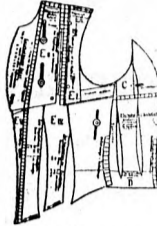
Kapható:

A „Pázmány-sajtó“-bau.

A hölgyvilág részére!

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fáradság nélkül készítheti ruháját a **GUSCHELBAUER ANTAL** féle

Szabályozható Női Derék Szabászati Készülék

Gyári jegy

segélyével, **anélkül,** hogy a **szabászati rajzot megtanulta volna.** Eme készülék minden testalkat részére szabályozható. — **Akadémián vizsgáztam. Számos elismerőlevelet kaptam minden országból.** Minden államban törvényileg védve és **szabadalmazva.**

Egy készülék ára 3 korona utánvét mellett

Guschelbauer Antal Sopron.

Magyarazatok ingyen lesznek küldve.

23-52-16

Képviselők minden helyiségben kerestetnek.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, brüssel, Bologna, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisetek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és díszes kivitelben **szövetek méter száma** is eladatnak.

2-52-28

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után **o l e s ó n** szállítatnak
Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Czement lapok

Alap. 1890.

Beer Samuel

SZATMÁR, központ Bercsényi-utca 40.

Raktárak: Kisfaludi-utca és Atilla-utca. Számítalan elismerő levél egyházak és hatóságoktól.

Terv és költségvetés díjtalan.

Munkáimért teljes felelőséget vállalok.

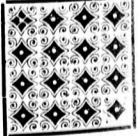
Aszfalt, cement-árugyáros, mozaik, terrassó és cementlap burkolatok; csömöszölt beton munkák, hidak, csatornázások és nedves falak aszfalttal szárazzá tétele.

Ajánlok:

24-20-16

I. r. Boocsinyi portland-czement 100 kg. 4 K 90 fill.
I. r. Boocsinyi román-czement 100 kg. 3 K 10 fill.
Lédetzi portland-czement 100 kg. 4 K 80 fill.

Czement lapok

Alap. 1890.